

Temps de perdre

Laura, una noia de 17 anys, es debat entre la vida dura i monòtona de la fàbrica, i l'esperança en un futur ple d'il·lusions. Ara li toca viure el temps de perdre, però no s'hi resignarà, i lluitarà perquè arribi el temps de guanyar.

La novel·la Temps de perdre, de Maria Mercè Roca, comença quan la Laura, la protagonista, ja fa un any que treballa de planxadora en una fàbrica de texans. En el fragment que llegiràs, el narrador ens descriu la jornada laboral de la Laura, la seva manera de ser, les seves il·lusions i la relació que manté amb els companys i les companyes de la feina.

*Per a tot hi ha el moment,
i un temps per a cada cosa sota el sol.
Temps d'infantar i temps de morir, [...]
temps de plorar i temps de riure,
temps de lamentar-se i temps de ballar,
temps de llançar pedres i temps d'aplegar-ne
temps d'abraçar i temps d'allunyar-se de les abraçades, [...]
temps de callar i temps de parlar,
temps d'estimar i temps d'odiar,
temps de guanyar i temps de perdre.*

Eclesiastès 3, 1-8 (versicles reproduïts per l'autora a la primera pàgina de la novel·la).

La fàbrica és a l'entrada del poble, té una sola planta i està tota envoltada de gespa. És un edifici de rajols* vistos, amb uns grans finestrals pintats de blauet per on entra una llum que va canviant a mesura que van passant les hores. Vista de fora sembla una casa gran on un voldria viure però de dintre, que és on la gent treballa tantes hores, és inhòspita*, plena del soroll infernal de les màquines; a primera hora hi fa fred i quan la caldera ha agafat el seu ritme hi fa massa calor, o sigui que fa de mal estar-hi, com a totes les fàbriques. El torn de dia comença a les sis; mitja hora abans el despertador de la Laura, que posa cada nit al darrere de la porta, li trenca violentament el son profund. La noia no es concedeix ni un segon de mandra: s'aixeca com si un ressort* l'empenyés, camina amb els ulls tancats fins a la cuina, engega la cafetera, posa la llet al microones, s'acaba la tassa d'un glop*, es vesteix de pressa, agafa la bossa, es posa la jaqueta que hi ha al penja-robes del rebedor, tanca la porta d'una revolada i baixa de dos en dos els graons del tram d'escala que hi ha fins al carrer. Gira la cantonada, s'esmuny per davant de la reixa abaixada de la botiga de queviures, i comença a córrer. Passa amb el galop elegant de les seves cames llargues per davant de l'església, enfila el camí de la farmàcia, deixa enrere l'escola sense afluixar gens les passes i de seguida té la fàbrica allà, il·luminada per uns focus potentíssims que l'en-

Vocabulari

Rajols. Rajoles, maons prims o peces de ceràmica.

Inhòspita. Que no és gens acollidora.

Ressort. Allò que dóna impulsió a alguna cosa, que incita a actuar.

Glop. Quantitat de beguda que cap a la boca i es pot empassar d'un sol cop.

lluernen. S'atura a les jardineres de l'entrada, encaïça* la noia que entra última i es barreja amb les seves companyes en silenci mentre va recuperant l'alè*. Deixa la jaqueta a l'armariet, es posa la bata, es corda els dos únics botons que li queden i s'acosta a la seva màquina, al davant de la qual passa des de fa més d'un any bona part dels seus dies. Són tot just les sis i cinc minuts i la foscor que es veu a l'altra banda dels vidres és absoluta. El cor encara li fa mal de tant que li batega, les cames li tremolen una mica i quan es passa la llengua per les genives* el gust del cafè amb llet li recorda que avui tampoc no s'ha rentat les dents. Però li és igual: té vuit hores per recuperar-se i, a més, al llit, s'hi està tan bé...

De dilluns a divendres, tot l'any, en el torn del matí o de la tarda, a la fàbrica manipulen texans nous per donar-los aspecte de gastats. La Laura té disset anys i és planxadora. Treballa dreta, com tothom, sense post* ni planxa. A la seva esquerra hi té una pila de texans que li arriben del fons de la nau i que acaben de ser rentats a la pedra: la seva roba ha sofert qui sap els graus d'escalfor i el fregadís d'una tona de pedres blanques portades de Turquia que corren per dintre d'un tambor enorme i castiguen la roba, la descoloreixen i li donen un aspecte gastat, com si algú ja els hagués dut anys i anys. Rentats, centrifugats, castigats, la Laura agafa els pantalons peça per peça i els planxa; l'operació és absolutament mecànica però té el seu què, com totes les coses, i els passos en què consisteix s'han de fer a consciència. Un: s'agafen els pantalons i es penjen per la cintura. Dos: se subjecten els camals per baix amb unes pinces, de manera que queden tancats. Tres: es deixa anar un raig de vapor dins els pantalons. Com que els camals són pinçats pels baixos, el vapor no pot sortir, infla la roba i la deixa tibant, estirada i tova, amb un planxat una mica informal que s'adiu bé als texans. Quatre: es deslliguen els camals i la cintura, es plega la peça i es posa a la pila de la dreta, amb els altres pantalons planxats.

Vocabulari

Encaïça. Corre darrere la noia per atrapar-la.

Alè. Respiració.

Genives. Part carnosa que recobreix les arrels de les dents.

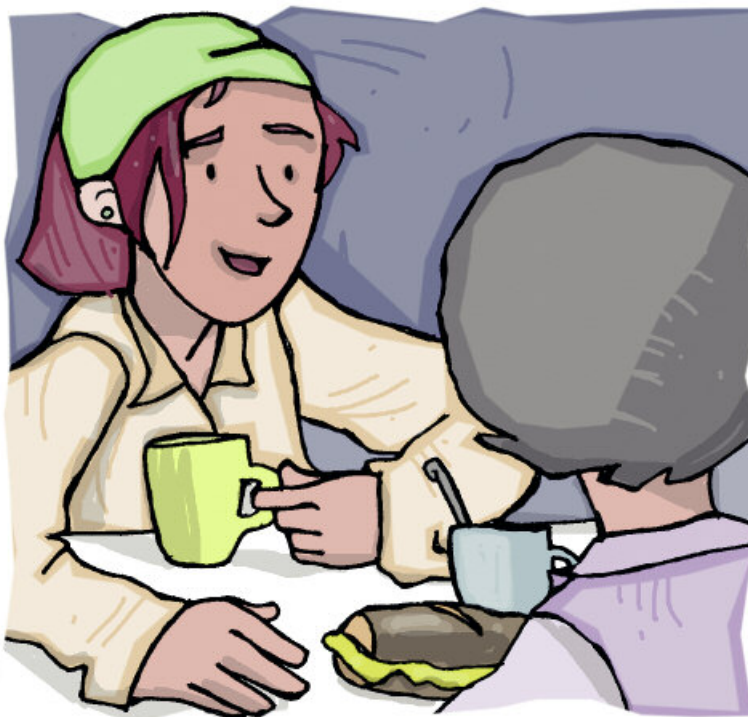
Post. Fusta de planxar.

La bellesa de la Laura és una bellesa natural, gens buscada; la calma que desprèn el seu cos flexible és una calma que s'encomana*. Però els seus ulls, essent com són del color de la mel, no són gens càlids: són indòcils i cobejosos*, i més aviat desmenteixen, posant-hi una mica de contrapunt, l'harmonia que desprenen les seves formes; la seva boca, quan els nervis o la ira la dominen, es torça en una ganyota* involuntària plena de vulgaritat. Mentre treballa canta, a vegades fins i tot xiula; té un xiulet de bordegàs* que fa enfadar la seva mare, que li diu que xiular, com fumar i beure cervesa, és cosa de vaillets: pobra de tu que ho facis, li adverteix. De fumar no fuma pas, ho ha provat i no li veu el què, però de cervesa sí que en beu, li agrada que tingui molta escuma i enfonsar els llavis al got i treure'ls ben xops i amb la llengua anar escurant* goludament* aquella inconsistència blanca i amarga. I de xiular, tu diràs: estira el morret i aspira i expira l'aire amb gràcia i enfila* cançons de moda en anglès que no acaba mai de saber del tot què diuen: ella a les tardes fa dos anys que estudia francès, perquè alguna cosa s'ha de fer: planxar pantalons, ho té molt clar, no és una feina per a tota la vida. Ara, però, passa els dies entre dues piles de texans, planxats i per planxar, i va movent les mans d'esma* sense cap gest superflu*, i metre una pila es fa petita i l'altra s'engruixeix* té el cap ocupat en mil històries que ni ella sap quines són: somnia desperta i la imaginació se li dispara, i perfila projectes ambiciosos i deixa respirar fantasies i desitjos molt amagats que amb la humitat del vapor lleven* i no li caben a dins.

A la fàbrica el temps no es mesura igual que a fora. La jornada es parteix en dues parts iguals, com dues mitges taronges, i el tall és l'esmorzar. La Laura va a esmorzar al segon torn, diu que així li passa l'estona més de pressa; a més, s'aixeca dues vegades més al llarg de la jornada per anar al lavabo: així li sembla que enganya una miqueta el temps, que passa tan lent. Sempre va a esmorzar amb la Marga, la seva gran amiga, a qui admira i a qui es vol assemblar perquè viu sola, perquè es fa poques preguntes i perquè no sembla pas que hi hagi res que l'amoïni* gaire. Avui la Laura ha portat del taullell de la cafeteria un entrepà de truita gloriós i un cafè amb llet, i la seva amiga se la mira sorpresa. Que no feies règim?, li pregunta, però la Laura riu i li assegura que demà comença. I després, seriosa, amb una queixa a la veu, li confessa que està dels pantalons fins al capdamunt i que només li falta passar gana per ser infeliç del tot.

Les noies mengen assegudes a la taula del costat dels vidres i miren de reüll els seus companys: els repassen, els analitzen, els disseccionen i els puntuen com si fossin vedells en una fira. Ells fan el mateix i a la Laura li agrada: a

Vocabulari

S'encomana. Es transmet, es comunica.

Cobejosos. Ambiciosos, que desitgen altres coses.

Ganyota. Gest estrany fet amb la cara.

Bordegàs. Vaillet, noi. Es diu de manera informal.

Escurant. Netejant fins a no deixar-ne ni una gota.

Goludament. Amb moltes ganes, voraçment.

Enfila. Entona, comença a cantar.

D'esma. De manera mecànica, sense pensar-hi.

Superflu. Innecessari.

S'engruixeix. Agafa gruix, creix.

Lleven. S'espongen, augmenten de volum.

Amoïni. Preocupi.

l'estiu no porta res més que la roba interior a sota de la bata , i amb els mo-
95 viments i la suor mostra les seves formes amb una naturalitat obscena*. No
sap encara fins a quin punt pot ferir amb el seu cos ni quantes batalles pot
guanyar amb les seves armes, però ho intueix i li agrada que la mirin, li agra-
da la inseguretat que provoca en els seus companys com li agrada passejar-se
per casa en sostenidors i confondre el seu pare i revoltar la seva mare. A la ca-
100 feteria de la fàbrica tot es limita a mirades i comentaris de doble sentit, algu-
na proposició poc seriosa. El joc no els porta a res, ho saben prou, i només
serveix per desfogar-se. Però les noies no acaben de jugar net del tot: menys-
preen* els companys perquè treballen a la fàbrica i tenen un futur més gris
que les calderes on renten els texans, i no s'adonen que elles també hi són.

MARIA MERCÈ ROCA: *Temps de perdre*. Columna.

Vocabulari

Obscena. Sense sentit del pu-
dor, sense vergonya.

Menyspreen. Consideren que
no tenen interès ni valor.
